ЗМІСТ

Науковий стиль української мови. Навчальний посібник з алгоритмічними приписами

Подивитись анотацію та купити на **jurkniga.ua**

Анотація

В основу навчального посібника покладено науково обґрунтовану та методично апробовану ідею навчання української наукової мови в контексті прогресивної концепції діяльнісного підходу та в умовах Болонського процесу.

Організація самостійної роботи запропонованими алґоритмічними приписами, що раціонально й оптимально скеровують мисленнєво-мовленнєву діяльність при опрацюванні різноманітних наукових джерел як з метою “згортання” їх змісту до рівня плану, конспекту, анотації, реферату, так і для підготовки українською мовою наукової доповіді, виступу в дискусії, статті, рецензії, конкурсної/курсової/дипломної роботи, автореферату і дисертації, суттєво підвищує ефективність інтелектуальної праці та забезпечує перспективи самоосвіти у подальшому професійному зростанні.

Для студентів закладів вищої освіти, а також для магістрантів, аспірантів, дослідників, викладачів і всіх, хто цікавиться механізмами функціонування сучасної наукової мови та прагне сформувати й удосконалити індивідуальну програму пізнавальної і творчої діяльності через самостійну роботу з різними джерелами наукової інформації.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Галина Онуфрієнко

НАУКОВИЙ СТИЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

3-тє видання
перероблене та доповнене

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
З АЛҐОРИТМІЧНИМИ ПРИПИСАМИ

Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів

Київ
«Центр учбової літератури»
2022

ББК 81.2 Укр-7я73
УДК 811.161.2(075.8)
О-59

Гриф надано
Міністерством освіти і науки України"
(Лист № 14/18.2-2364 від 26.10.2015)

Рецензенти:
Горпинич В. О. — доктор філологічних наук, професор;
Дубічинський В. В. — доктор філологічних наук, професор;
Пристайко Т. С. — доктор філологічних наук, професор;
Симоненко Л. О. — кандидат філологічних наук, провідний науковий співробітник, завідувач відділу наукової термінології Інституту української мови НАН України, заступник голови комітету наукової термінології України, професор.

О-59 **Онуфрієнко Г. С.** Науковий стиль української мови. [текст] Навчальний посібник з алгоритмічними приписами. — 3-тє вид. перероб. та доп. / Г. С. Онуфрієнко — К.: Центр учбової літератури, 2022 . — 426с.

ISBN 978-617-673-471-0

В основу навчального посібника покладено науково обґрунтовану та методично апробовану ідею навчання української наукової мови в контексті прогресивної концепції діяльнісного підходу та в умовах Болонського процесу. Організація самостійної роботи запропонованими алґоритмічними приписами, що раціонально й оптимально скеровують мисленнєво-мовленнєву діяльність при опрацюванні різноманітних наукових джерел як з метою “згортання” їх змісту до рівня плану, конспекту, анотації, реферату, так і для підготовки українською мовою наукової доповіді, виступу в дискусії, статті, рецензії, конкурсної/курсової/дипломної роботи, автореферату і дисертації, суттєво підвищує ефективність інтелектуальної праці та забезпечує перспективи самоосвіти у подальшому професійному зростанні.

Для студентів закладів вищої освіти, а також для магістрантів, аспірантів, дослідників, викладачів і всіх, хто цікавиться механізмами функціонування сучасної наукової мови та прагне сформувати й удосконалити індивідуальну програму пізнавальної і творчої діяльності через самостійну роботу з різними джерелами наукової інформації.

ББК 81.2 Укр-7я73
УДК 811.161.2(075.8)

ISBN 978-617-673-471-0

© Онуфрієнко Г.С., 2021.
© Центр учбової літератури, 2021.

Присвячую
моєму науковому наставникові –
видатному українському мовознавцю,
академіку НАН України
Віталію Макаровичу Русанівському (1931-2007) –
з безмежною вдячністю за відкриті горизонти
в царинах стилістики, морфології, термінології.

Disce libens: quid dulcius est
*quam discere multa?**
*Paulatim summa petuntur***

Учімося вчитися!

Знання є великою і нездоланною силою, якщо їх здобуто зусиллями власного мислення, а не тільки можливостями хорошої пам'яті. Фахові знання — гарант професійного успіху, авторитету та подальших наукових перспектив особистості. І кожен спеціаліст уміє стільки, скільки знає. Отож, треба вчитися систематично і все життя, щоб, проаналізувавши й усвідомивши минуле, вдосконалити теперішнє та передбачити (й забезпечити належним чином!) майбутнє.

Набуті у закладі вищої освіти знання й уміння — це лише той фундамент, на якому кожний окремо і самостійно зводитиме храм індивідуальної професійної майстерності та інтелектуальних досягнень, храм, який розбудовуватиме впродовж усього життя за умови творчого й постійного пошуку та застосування нових знань і перетворення їх у сталі навички та вміння.

Зрозуміло, що в процесі навчання кожному предмету "знання має бути представлене у такій формі, що відповідає тому, як воно використовуватиметься подалі"[1]. Відтак, набуття фахових знань неможливе без належного засвоєння мови навчання. Здобуття вищої освіти в Україні передбачає високий рівень володіння українською літературною мовою, насамперед таким її розгалуженим функційним різновидом, як науковий стиль. При цьому якість опрацювання

---

* *Вчіться охоче: що може бути приємнішим за можливість багато вчитися?! (лат.).*

** *Вершин досягають не відразу; майстерність набувають поступово (лат.).*

[1] Норман Д. Память и научение: Пер. с англ. — М., 1985. — С. 130.

наукової літератури прямо пропорційно залежить від ступеня розвиненості інтелектуальних умінь та навичок, зокрема з усіх видів читання наукових джерел, а також з усного й писемного наукового мовлення. Роботу цю найчастіше доводиться виконувати і самостійно, і у великих обсягах, і з різною метою, і за обмежений час, що вимагає неабияких інтелектуальних зусиль, прозорої мотивації, відповідних знань, сформованих умінь та розвинених навичок самоорганізації розумової праці.

Як можна швидко та якісно навчитись учитися? У який найоптимальніший спосіб треба скеровувати процес мислення, щоб з успіхом реалізовувати поставлені навчальні та професійні цілі? Які існують ефективні орієнтири мисленнєвих пошуків? Як самостійно й активно здобувати необхідні фахові знання з різножанрових наукових джерел та як найдоцільніше структурувати при цьому свою навчальну діяльність, аби закласти *фундамент діяльнісного* (найефективнішого і найраціональнішого!) *підходу в самоосвіті*? Розв'язати ці та інші споріднені проблеми, що турбують кожного, хто прагне набути високого професіоналізму в обраній сфері діяльності, активно допомагають прийоми керування навчальною діяльністю.

Ідея управління системами в усіх сферах науково-практичних розробок набула широкомасштабного розвою в другій половині двадцятого століття. Період активних пошуків у дидактиці, зокрема дидактичних підходів, засобів, прийомів, що гарантуватимуть кероване формування та вдосконалення навчальної діяльності, позначився розробкою пам'яток, інструкцій, регламентованих схем, побудованих за суворо логізованими "кроками" розумової діяльності при здобутті знань (а не засвоєнні "готових", відчужених від активної самостійної навчальної діяльності індивідуума), тобто спеціалізованих (прикладних) алґоритмічних приписів. Са ме вони допомагають установити та усвідомити структуру понять. При цьому самостійна пізнавальна діяльність відбувається тим успішніше, чим упевненішим є володіння прийомами керування розумовими діями при розв'язанні певних пізнавальних завдань. У такий спосіб накопичуються ресурси не тільки професійних знань, але й формується і збагачується фонд розумових прийомів та операцій як інтелектуальних умінь.

У пропонованому навчальному посібнику реалізовано науково обґрунтовану й апробовану в різних закладах вищої освіти III та IV рівнів акредитації *прогресивну ідею діяльнісного навчання україн-*

ської наукової мови студентів таких актуалізованих часом і потребами держави спеціальностей, як переклад, менеджмент організацій, маркетинг, міжнародні економічні відносини, правознавство. Організація самостійної роботи за алґоритмічними приписами суттєво підвищує якість і ефективність інтелектуальної праці, оптимізує та забезпечує перспективність самоосвіти у подальшому науковому й професійному зростанні.

Цей навчальний посібник і ставить за мету *практично допомогти студентам* (певною мірою магістрантам та аспірантам), які володіють українською мовою в обсязі шкільної програми, *в опануванні технологією роботи з сучасним українським науковим текстом* та *активно сприяти адекватній трансформації набутих ними знань в уміння аналітико-синтетичної переробки тексту-оригіналу*, що дозволить сформувати необхідні навички писемного наукового мовлення, розвинути їх у професійній діяльності та вдосконалити вміння створювати власні наукові тексти.

Для досягнення цієї мети *пропонуються алґоритмічні приписи*, за якими організовується навчальна мисленнєво-мовленнєва діяльність, пов'язана зі смисловим "згортанням" і мовною компресією та узагальненням інформаційного змісту наукового тексту (*складання планів різних типів, тез, конспекту, анотації, реферату, рецензії*) і *підготовкою наукової доповіді, виступу, статті*. При цьому алґоритмічні приписи як регламентовані схеми мисленнєво-мовленнєвих операцій ефективно й диференційовано допомагають кожному у формуванні, коригуванні та вдосконаленні внутрішньої (індивідуальної) програми пізнавальної діяльності через усвідомлення й засвоєння її логічної моделі: знайомство → спостереження → вивчення → копіювання → відтворення → тренінг → творче застосування.

Коректне користування алґоритмічними приписами при самостійному опрацюванні змісту наукових джерел за фахом забезпечує правильне й адекватне засвоєння логіко-поняттєвого апарату обраної спеціальності, накопичення і систематизацію професійних знань, набуття і вдосконалення не тільки автоматизованих дій за аналогією, але й розвиток прогностичних умінь та навичок, що в комплексі сприяє ефективності й оптимізації навчального процесу взагалі при істотному скороченні часу, заощадженні зусиль і засобів навчання.

Структурна організація посібника проектує логічний взаємозв'язок між різними формами відтворення інформативного змісту

наукового тексту та видами мовленнєвої діяльності. Цільовою установкою посібника обумовлено як його зміст, так і структуру. Головною структурною одиницею посібника є розділ, де логічно поєднано теоретичні положення з алґоритмічними приписами та практичними завданнями, у тому числі творчого характеру і на матеріалі навчальних текстів.

Система завдань до кожної із засвоюваних тем є поліфункційною, що надає реальних та широких можливостей здійснювати в комплексі й окремо і навчальну, і тренувальну, і контролюючу, і діагностичну, і коригувальну, і дослідну діяльність. Завдання для самота взаємоконтролю мають проблемний характер і розраховані на свідомий, творчий підхід до навчального матеріалу, на логічне його засвоєння та якісне і довгочасне утримання в пам'яті. До багатьох тем наведено для унаочнення таблиці, до найскладніших завдань — ключі (⚐). Тестові та репродуктивні завдання креативного спрямування, а також завдання з перекладу українською мовою науково-популярних текстів, аналітичного опрацювання інформації сучасних наукових джерел, усного мовлення за актуальною в науковій сфері проблематикою виконують у ВНЗ функцію підсумкового модульного контролю в умовах активно впроваджуваної кредитно-модульної системи.

Текстовий матеріал ілюструє різними жанрами науковий стиль сучасної української мови, зокрема такі його актуальні для студентської молоді підстилі, як навчально-науковий, власне науковий, науково-методичний, науково-популярний, з урахуванням гуманітарних та економічних спеціальностей користувачів посібника. Посібник є логічним компонентом авторського комплексу новаційних навчальних матеріалів із сучасної української мови для студентів-гуманітаріїв.

Автор складає глибоку подяку шанованим офіційним рецензентам за цінні рекомендації та слушні пропозиції, врахування яких сприяло вдосконаленню навчального посібника і визначенню перспектив дослідження діяльнісної теорії навчання в рамках Болонського процесу та в організації професійної самоосвіти у царині гуманітарних знань.

РОЗДІЛ 1. **АЛҐОРИТМІЧНІ ПРИПИСИ В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНІСНОЇ ТЕОРІЇ НАВЧАННЯ НАУКОВОЇ МОВИ**

1.1. Мовна/мовленнєва компетентність як невід'ємна складова й обов'язкова ознака освіченості та професіоналізму

Мова являє собою специфічну поліфункційну природну знакову систему, складний вербальний код, який обслуговує соціум для здійснення, насамперед, основних операцій з інформацією: її створенням, зберіганням, трансляцією, опрацюванням, трансформацією тощо. Наскільки ми знаємо цей код, настільки ми ясно, точно, нормативно формулюємо й передаємо свої думки та адекватно розуміємо інформацію інших. Завдання кожного — досконало володіти цим кодом, і в першу чергу в обраній галузі професійних знань, щоб вільно мислити засобами рідної мови (й обов'язково інших, спорідненої та міжнародної), працюючи з різними поняттями та джерелами наукового простору своєї спеціальності, і вміти створювати власні тексти як вербальні носії фахової інформації або суми інформацій.

Кожен народ репрезентує свої досягнення в науці, освіті, техніці, культурі через мову — споконвічне явище суспільного життя. Державний статус мови юридично забезпечує її функціонування в усіх сферах соціального простору, виступаючи таким чином важливим і обов'язковим державотворчим чинником.

Мова фіксує і зберігає результати пізнавальної діяльності: "вона відноситься до всіх інших засобів прогресу, як перше й основне"[1].

[1] Потебня А. А. Эстетика и поэтика. — М., 1976. — С. 211.

Засвоюючи мову, людина оволодіває й основними формами та законами мислення. *Вся діяльність людини "перебуває під знаком Слова*: навіть якщо слово не вимовляється людиною вголос, навіть якщо воно не промовляється нею і про себе, діяльність націлена на нього й відбувається *в світі усвідомлюваному та названому"*[2].

Рівнем розвитку рідної мови відображається рівень розвитку інтелекту нації — носія цієї мови: словниковий запас — це те, що знає нація про себе і про світ; граматична система мови — це те, як вона про себе і цей світ говорить. Значення української мови як рідної в системі інших навчальних предметів, безперечно, є винятковим: вона є не лише предметом навчання, а передусім засобом пізнання світу, інтелектуально-культурних цінностей нації та всього світу, засобом навчання фаху, самопізнання, розвитку, самоактуалізації і самовдосконалення.

Важливою справою національного відродження України є піднесення мовної/мовленнєвої культури суспільства, озброєння знаннями стилістичних багатств рідної мови насамперед молоді, яка здобуває вищу освіту й використовуватиме слово як знаряддя праці, носій інформації, професійну вербальну зброю та засіб духовного впливу і в такий спосіб сприятиме піднесенню культури й духовності народу. В першу чергу це стосується майбутніх гуманітаріїв — філологів, перекладачів, журналістів, педагогів, менеджерів, юристів, економістів-міжнародників, політологів, соціологів, які мають стати провідниками і професійної, і загальної, і мовної культури, втілювати в життя декларовану десятою статтею Конституції України (1996 р.) державність української мови, сприяти функціонуванню української мови в усіх сферах суспільного життя і на всій території України, пам'ятаючи, що "єдиною прикметою, за якою взнаємо народ, і разом з тим єдиною, незамінн ою нічим і *обов'язковою умовою існування народу є єдність мови*"[3].

Доленосного значення набула проблема державної мови як могутнього засобу самозбереження нації, її цивілізованого існування в час активної розбудови української держави. Україна творить своє майбутнє через усебічний розвиток особистості, ґрунтовну професійну орієнтацію молоді та активне сприяння нарощенню її духовно-

[2] Хайдеггер М. Гельдерлин и сущность поэзии // Работы и размышления разных лет. — М.,1991. — С. 27.

[3] Потебня А. А. Мысль и язык. — К., 1993. — С. 187.

інтелектуального потенціалу. Держава, дбаючи про освіченість своїх громадян як джерело їхнього ж блага, утверджує і забезпечує через їх освіту свою державність у сучасному й майбутньому. Отже, саме освіта може і має сприяти реальному закріпленню державності України, а наука — підвищенню інтелектуалізму суспільства і мови, вдосконаленню поняттєвої сфери духовності, що разом доводить: "чим вищим є рівень національного мовлення як першоознаки інтелектуально-духовної атмосфери, тим вищий рівень свідомості людей"[4]. І саме "*ступінь влади над мовою*" (О. Потебня) стає дуже важливим і суттєвим, хоча, безумовно, не єдиним, показником інтелектуального рівня та загальної культури сьогоднішнього студента — завтрашнього бакалавра, магістра, аспіранта. Відтак, *мовна/мовленнєва культура — один "з основних критеріїв оцінки професійної придатності працівників* у державних інституціях"[5].

Що означає *знати мову*? Чи є рівнозначними поширені в наш час поняття *вивчити мову* й *опанувати мову*?

Ці актуальні поняття науковці не випадково розмежовують: порівняймо англ. *knowledge* і *proficiency*. Відомо, що можна якісно завчити правила і навіть свідомо застосовувати багато граматичних правил, проте не бути здатним вільно, легко, влучно, доцільно, досконало й оперативно користуватися цими знаннями за різних комунікативних ситуацій та цілей поза навчальним середовищем, тобто не досягти функційної грамотності. *Опанувати мову — це не просто її розуміти і знати, це здатність мобілізовувати набуті мовні знання для розв'язання певних комунікативних завдань* за різних контекстів, ситуацій, сфер навчальної, наукової та професійної діяльності, бо ж "знання про те, що треба робити, і саме діяння мають різні механізми, і одне не перекриває інше"[6]. До того ж не кожне знання логічно трансформується у *навик*, проте останній зазвичай формується через знання.

---

[4] Панько Т. І. Індивідуальне й соціальне у виробленні українського інтелігентного мовлення // Українська мова та література в школі. — 1992. — № 1. — С. 3.

[5] Звернення Всеукраїнської науково-практичної конференції "Мовленнєва культура у професійних навчальних закладах" (27–28 січня 1998 р., м. Львів) // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 1998. — № 4. — С. 7–8.

[6] Самарин Ю. А. Очерки психологии ума. — М., 1962. — С. 357.

Отже, *володіння мовою виступає багатокомпонентним, складним, комплексним поняттям*, яке передбачає й індивідуальне багатство словникового запасу носія мови, і чистоту, ясність, точність, виразність, нормативність його мовлення, і розуміння нюансів значеннєвого спектра слів, і розрізнення мовних засобів за їх стилістичним забарвленням, і досконале володіння способами побудови різноструктурних речень та текстів засобами цієї мови, і знання національних особливостей формо- та словотворення й мовленнєвого етикету, а також уміння надати фонетико-інтонаційної виразності своєму усному мовленню. *Мовна/мовленнєва компетентність стає потужним фактором у професійній підготовці* національних кадрів, бо ж представники наукової й технічної еліти народу, його найосвіченіші верстви і мають стати носіями зразкової літературної мови в обох формах її функціонування.

Дослідниками семіотики доведено, що *"... вивчення науки може бути цілком включене до вивчення мови, оскільки вивчення мови науки передбачає не просте усвідомлення її формальної структури, але й вивчення її відношення до позначуваних об'єктів, а також до людей, які використовують цю мову"*[7]. Кожна держава прагне до зміцнення наукового інтелекту своїх громадян, який вербально відбивається і зберігається національною науковою мовою. Завдяки науковій мові як важливій складовій частині національної літературної мови, що виступає обов'язковим атрибутом держави та її ознакою, підтримуються національна гідність, духовність народу і передаються у світовий інформаційний простір національні досягнення з різних галузей знань.

Вища освіта скерована на формування фахової культури, важливими складовими якої, безумовно, є мовна компетентність та комунікативна досконалість. Здобуття вищої освіти передбачає *необхідність опанування поняттєвою сферою обраної спеціальності, вербально представленою засобами національної термінології* (системою термінів у двох взаємопов'язаних сферах її існування: фіксації та функціонування) і діловою фразеологією професійного спілкування у її парадигматичних й синтагматичних зв'язках. Таким чином, два функційні стилі національної літературної мови — науковий та офіційно-діловий — у їх сучасному стані і складають *предмет навчання мови спеціальності* у закладах вищої освіти.

[7] Моррис Ч. У. Основания теории знаков // Семиотика. — М., 1983. — С. 52.

ЗМІСТ

УЧІМОСЯ ВЧИТИСЯ! 3

РОЗДІЛ 1. АЛҐОРИТМІЧНІ ПРИПИСИ В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНІСНОЇ ТЕОРІЇ НАВЧАННЯ НАУКОВОЇ МОВИ 7

1.1. Мовна/мовленнєва компетентність як невід'ємна складова й обов'язкова ознака освіченості та професіоналізму 7
1.2. Наукова література як основне джерело фахових знань 18
1.3. Алґоритмічні приписи як ефективний засіб керування процесом здобуття професійних знань 23
1.4 Інтегральний алґоритм (золоті правила) швидкого читання 26
Завдання для само- та взаємоконтролю до розділу 1 27

РОЗДІЛ 2. АЛҐОРИТМІЧНІ ПРИПИСИ ЯК РЕГЛАМЕНТОВАНІ СХЕМИ НАВЧАЛЬНИХ ДІЙ ПРИ КОМПОЗИЦІЙНО-ЗМІСТОВОМУ АНАЛІЗІ НАУКОВОГО ДЖЕРЕЛА 31

2.1. Узагальнення та "згортання" інформації наукового джерела до рівня плану (питального, тезового, номінативного). 32
2.2. Конспектування друкованого джерела наукової інформації 92
2.3. Конспектування наукової інформації, що сприймається на слух 123
Завдання для само- та взаємоконтролю до розділу 2 126

РОЗДІЛ 3. АЛҐОРИТМІЧНІ ПРИПИСИ ЯК РЕГЛАМЕНТОВАНІ СХЕМИ НАВЧАЛЬНИХ ДІЙ ПРИ АНАЛІТИЧНОМУ ОПРАЦЮВАННІ ІНФОРМАЦІЇ НАУКОВОГО ДЖЕРЕЛА 129

3.1. Анотування наукового джерела 129
3.2. Реферування наукового джерела. 183
3.3. Рецензування наукового джерела 253
Завдання для само- та взаємоконтролю до розділу 3 271

РОЗДІЛ 4. АЛҐОРИТМІЧНІ ПРИПИСИ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ 275

4.1. Підготовка і написання наукової доповіді 276
4.2. Підготовка до участі у науковій дискусії, полеміці 285
4.3. Підготовка і написання наукової статті 291
Завдання для само- і взаємоконтролю до розділу 4 332

РОЗДІЛ 5. ГЛОСАРІЙ 336

РОЗДІЛ 6. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ 371

6.1. Тестові завдання для модульного контролю 371
6.2. Репродуктивні завдання креативного спрямування 376
6.3. Завдання з перекладу українською мовою науково-популярних текстів 381
6.4. Завдання з аналітичного опрацювання інформації наукових джерел . . 389
6.5. Завдання з усного мовлення і спілкування за актуальною науково-навчальною проблематикою 410

КЛЮЧІ ДО ЗАВДАНЬ (⚐) 416

ЛІТЕРАТУРА 418

ФАХОВІ ДЖЕРЕЛА 421

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Галина Сергіївна ОНУФРІЄНКО

НАУКОВИЙ СТИЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

3-тє видання
перероблене та доповнене

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
З АЛҐОРИТМІЧНИМИ ПРИПИСАМИ

Підписано до друку 07.03.2022 р. Формат 60х84 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура Petersburg C.
Ум. друк. арк. 24. Тираж 300 прим.

ТОВ «Видавництво «Центр учбової літератури»
вул. Електриків, 23 м. Київ 04176
тел./факс 044-425-01-34
тел.: 044-425-20-63; 425-04-47; 451-65-95
800-501-68-00 (безкоштовно в межах України)

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4162 від 21.09.2011 р.

Книги, які можуть вас зацікавити

Цивільний процесуальний кодекс України

Юридичне документознавство. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

Кримінальний процесуальний кодекс України

Кримінальний кодекс Республіки Польща

Корпоративне право Республіки Польща (основні положення)

Практикум з української мови за професійним спрямуванням для юристів

Перейти до галузі права
Ділове письмо та етика

ЮРКНИГА
від теорії до практики

Перейти на сайт →